

اما و اگرهای چهارمین روز مذاکرات هسته‌ای ایران

با وجود اینکه مقامات رسمی کشورمان و دیپلمات‌هایی از تیم مذاکره‌کننده غربی، تاریخ دور بعدی مذاکرات هسته‌ای ایران و غرب را اواخر نوامبر (دهه اول آذر) اعلام کرده‌اند اما سابقه تاریخی مذاکرات و رویکرد طرف غربی نسبت به آن، برگزاری چهارمین دور مذاکرات در سال 91 را با اما و اگر همراه کرده است.

با وجود اینکه مقامات رسمی کشورمان و دیپلمات‌هایی از تیم مذاکره‌کننده غربی، تاریخ دور بعدی مذاکرات هسته‌ای ایران و غرب را اواخر نوامبر (دهه اول آذر) اعلام کرده‌اند اما سابقه تاریخی مذاکرات و رویکرد طرف غربی نسبت به آن، برگزاری چهارمین دور مذاکرات در سال 91 را با اما و اگر همراه کرده است.

پنج‌سال پیش سعید جلیلی دبیر شورای عالی امنیت ملی کشورمان در پاسخ به سؤالی مبنی بر اینکه چرا مذاکرات به نتیجه نهای نمی‌رسد؟ گفت‌وگوهای هسته‌ای را به یک فرش ایرانی تشبیه کرده بود که میلی‌متری پیش می‌رود و مثل فرش ایرانی هم دقیق، ظریف و در نهایت بادوام خواهد بود، اما اگر مقامات کشورمان تار و پود این فرش را با پیشنهادهای مختلفی که در مقاطع مختلف مطرح کردند، به هم گره می‌زدند، اعضای 5+1 خیلی برای به نتیجه رسیدن این مذاکرات تمایلی نداشتند.

در روز قبل علی باقری معاون سعید جلیلی دبیر شورای عالی امنیت ملی کشورمان در این‌باره گفته بود که اینکه گفته می‌شود ایران به میز مذاکره برگشته است و یا تحریم‌ها را افزایش و گسترش می‌دهیم تا ایران به میز مذاکره برگردد، کاملاً اشتباه است، ما همواره برای گفت‌وگو آماده بوده و هستیم. آنها (5+1) بودند که برای گفت‌وگو آمادگی نداشتند. ما پیشنهادهایمان را به آنها ارائه کرده‌ایم اما آنها هنوز پاسخی نداده‌اند.

تاریخ جدید مذاکرات اواخر نوامبر اعلام شده است؛ یک‌ماه بعد از زمانی که رئیس‌جمهور جدید آمریکا برای چهار سال آینده مشخص خواهد شد. اگر این مذاکرات نوامبر برگزار شود برای نخستین بار خواهد بود که یک‌ماه بعد از انتخابات ریاست‌جمهوری آمریکا، مذاکراتی درباره مسائل هسته‌ای ایران برگزار می‌شود. اما شکاف بین مذاکرات ژنو یک و ژنو دو که قبل و بعد از انتخابات سال 2008 آمریکا رخ داد، نشان می‌دهد تا زمانی که مستأجر جدید کاخ سفید مشخص نشود، تمایلی به بازگشت به مذاکرات از سوی غربی‌ها نیست. انتخابات آمریکا 16 آبان امسال برگزار می‌شود. سال 2008 این انتخابات در رقابتی بین مک کین جمهوریخواه و اوباما دمکرات برای انتخاب چهل و چهارمین رئیس‌جمهور آمریکا در تاریخ 14 آبان برگزار شد.

اگرچه 6 ماه قبل از انتخابات ریاست‌جمهوری آمریکا در سال 2008، مذاکرات سلسله‌ای ژنو کلید خورده بود اما مذاکرات ژنو دو به یک سال پس از انتخابات سال 2008 آمریکا موقوف شد تا دولت اوباما کاملاً در کاخ سفید مستقر شده باشد. شاید مهم‌ترین ویژگی مذاکرات ژنو یک، حضور نماینده کشور آمریکا برای نخستین بار در مذاکرات بود. در آن مقطع دولت بوش با تمام رویکرد جنگجویانه‌ای که نسبت به ایران داشت، برای نخستین بار با فرستادن نماینده خود (نیکلاس برنز) به پای میز مذاکرات قصد داشت نامی برای خود دست و پا کند. اتفاقی که در آن مقطع به معنی تغییر موضع کاخ سفید در خصوص مذاکرات و برنامه هسته‌ای ایران از یک سو و چرخشی آشکار و عقب‌نشینی صریح دولت بوش در مسئله هسته‌ای ایران از سوی دیگر تعبیر شد.

این چنین هم بود که در آن زمان کاندولیزا رایس وزیر خارجه دولت بوش، با فراموشی تمام سیاست‌های جنگ طلبانه آن دولت ادعا کرد که «#171؛ حضور آقای برنز در مذاکرات جلیلی- سولانا نشان‌دهنده یک پیام از سوی ما برای ایران است»؛ نهم مهرماه سال 88 تقریباً یک سال بعد از انتخاباتی که منجر به برگزیده شدن باراک اوباما شد مذاکرات ژنو دو کلید خورد و بار دیگر در سال 89 باز در سوئیس و با عنوان ژنو سه پیگیری شد.

از آن زمان تاکنون مذاکرات مختلفی برگزار شده است که سه مورد آن در سال جدید شمسی بوده است؛ از استانبول تا بغداد و سپس مسکو. بعد از بغداد و مسکو ایران پیشنهادهایی را برای ادامه مذاکرات مطرح کرد اما این مذاکرات به تأخیر افتاد تا اینکه سخنگوی کاترین اشتون مسئول سیاست خارجی اتحادیه اروپا از ادامه مذاکرات در اواخر نوامبر خبر داد و علی اکبر صالحی وزیر امور خارجه کشورمان نیز برگزاری مذاکرات در این مقطع را تأیید کرد. اوباما شاید اگر بار دیگر به ریاست‌جمهوری آمریکا برسد، غرب خیلی در بهانه‌جویی برای تأخیر در مذاکرات، مته به خشخاش نگذارد اما اگر میت رامنی رقیب جمهوریخواه اوباما منتخب آمریکا باشد، بنا به سابقه تاریخی که از ارتباط مستقیم جابه‌جایی مستأجران کاخ سفید و فاصله درانجام مذاکرات است، احتمال جابه‌جایی تاریخ اعلام شده از سوی غرب وجود دارد.

رهبر معظم انقلاب به این رویکرد غربی‌ها برای انجام مذاکرات در سفر اخیرشان به استان خراسان شمالی اشاره کردند و با یادآوری خدعه تبلیغاتی - سیاسی رسانه‌های غربی درباره علت فشارها بر ایران تأکید کردند: برخلاف دروغ‌های مکرر غربی‌ها، ما میز مذاکره درباره مسائل گوناگون از جمله هسته‌ای را ترک نکرده بودیم که به آن بازگردیم، آنها در واقع تسلیم شدن ملت ایران را دنبال می‌کنند اما، کوچک‌تر از این حرف‌ها هستند.